

อักษรไทในเวียดนาม

ทวี สว่างปัญญากร*

ดร.เก็ม เกื่อง (Dr. Cầm Cu'ò'ng)**

ดร.หว่าง เลื่อง (Dr. Hoàng Lu'o'ng)***

ในประเทศเวียดนามชนเผ่าไทตั้งถิ่นฐานแถบพรมแดนเวียดนาม-จีนด้านเหนือตลอดแนว นับตั้งแต่จังหวัด Quảng Ninh (กว๋าง นิง) ถึงจังหวัด Lai Châu (ลายเจา) ของเวียดนาม ซึ่งติดกับมณฑลทกวางตุ้ง กวางสีและยูนนานของจีน และอ้อมตามพรมแดนเวียดนาม-ลาวจากเหนือสุดคือจังหวัดลายเจาลงไปทางใต้เกือบครึ่งหนึ่งของพรมแดนเวียดนาม-ลาว แถบจังหวัด Thanh Hóa (แทง ฮว่า) Nghệ An (เหง่ อาน) Hà Tĩnh (हां ตึง) ซึ่งเป็น 3 จังหวัดแรกจากเหนือลงใต้ของเวียดนามภาคกลาง (ชื่อเก่าเรียกว่าอานนาม) ชื่อ Annam (อานนาม) นี้อาจหมายถึงประเทศเวียดนามทั้งประเทศ และเฉพาะภาคกลาง เพราะราชสำนักจักรพรรดิเวียดนามตั้งอยู่ที่นคร Huế (เฮว้) ที่มีคนเข้าใจว่าอานนามคือเวียดนามเหนือ นั้นเป็นความเข้าใจที่คลาดเคลื่อน อนึ่งมีข้อเขียนว่า “พวกคนไทไม่มีใครมีในเขตอานนาม” ข้อเขียนนี้ก็คลาดเคลื่อนเช่นกัน หลักฐานคือในจังหวัด Thanh Hóa (แทง ฮว่า) มีกลุ่มคนไทที่ถูกเรียกว่า ไทแดง ในความหมายว่า “คนเมืองแดง” ในจังหวัด Thanh Hóa ในเวียดนามกลาง ปัญหาว่า “ไทแดงมีจริงหรือไม่” กำลังเป็นเรื่องที่ถกเถียงกันยังไม่ยุติ เป็นเรื่องของคนไทกลุ่มที่น่าสนใจที่อยู่ในเขตเวียดนามกลาง คนไทเหล่านี้ปะปนกับลาว เขมร และชนเผ่ามอญ-เขมรอื่น จึงมีวัฒนธรรมที่แตกต่างไปบ้าง ในเขตเวียดนามกลางยังมีคนไทกลุ่มหนึ่งซึ่งนักวิชาการไทในเวียดนามเองยอมรับว่ามี คือ ไทย้อ ถิ่นฐานของคนไทในเวียดนาม จึงต้องรับว่าอยู่ตลอดแนวพรมแดนด้านเหนือ และครึ่งหนึ่งของพรมแดนด้านตะวันตกของเวียดนามหมายถึงในภาคเหนือของเวียดนามกลางด้วย (Annam อานนาม)

* อาจารย์พิเศษโครงการปริญญาโทภาควิชาภาษาไทย คณะมนุษยศาสตร์มหาวิทยาลัยเชียงใหม่

** ผู้อำนวยการสถาบันไทศึกษา มหาวิทยาลัยมหาไถ่ ไทย โดยกำเนิด

*** เลขานุการสถาบันไทศึกษา มหาวิทยาลัยมหาไถ่ ไทย โดยกำเนิด

คนไทในเวียดนามทั้งหมด ถูกแบ่งเป็น ๒ กลุ่มใหญ่คือด้านตะวันออกกับด้านตะวันตก ด้านตะวันออก แถบจังหวัด Cao Bang (กาว บั่ง) Lang So'n (หล่าง เซิน) มีไทใต้ และ ไทหน่ง ๒ กลุ่มนี้ถูกเรียกผิดเป็น ไทหน่ง กลุ่มเดียว ที่จริงแล้วเป็น ไต และ หน่ง ด้านตะวันตกมีกลุ่ม ไทขาว ไทดำ ซึ่งนักวิชาการเวียดนามเรียกรวมกับชาวสยามว่า **Thái** (ท้าย) ทั้ง ๆ ที่คนไทในเวียดนามเรียกตนเองว่า **ไต** (Táy-/tay⁴) เช่นเดียวกับชนเผ่าไทอื่น ๆ เช่นไทใต้คง ไทลื้อ ไทเขิน ไทใหญ่ คือ ไต แต่ระดับเสียงสูงกว่า “ไต” ของสยามจึงฟังเป็น “ไต” ไป ส่วนตัว “ต” ก็ไม่ใช่ “ต-เต่า” ซึ่งให้เสียงต่ำ แต่ใช้ “ต เสียงสูง” ตัวหนึ่งซึ่งอักษรสยามไม่มี จึงมีคนเอา “ท-ทหาร” มาแทน ทำให้คนอ่านเป็น ไท ไป

คำภาษาเวียดนามว่า “**Thái ท้าย**” ซึ่งหมายถึงคนไทในเวียดนามคล้ายกับคำว่า “**Thái Lan ท้าย ลาน**” ซึ่งหมายถึงสยามและส่วนมากทางเวียดนามมักจะใช้คำว่า “**Thái ท้าย**” เพื่อหมายถึงทั้งสองคือไทในเวียดนามและสยามด้วย ความสับสนจึงเกิดขึ้นบ่อยยิ่งเมื่อเขียนเป็นภาษาอังกฤษว่า “**Thai**” ทำให้คิดว่าคือ “**Siamese ไทย หรือ สยาม**” นักวิชาการไทในเวียดนามเองมีความคิดแปลกคือไม่อยากจะใช้คำภาษาอังกฤษว่า “**Tai**” โดยอ้างว่าอ่านแบบเวียดนามมีความหมายว่า “ตาย” จึงใช้ “**Thai**” แทน “**Tai**” มาโดยตลอด

คนไทในเวียดนามจึงมี ๒ กลุ่มใหญ่คือ “**Thái ท้าย**” และ “**Táy ไต**” โดยไม่ยอมหาศัพท์เรียกรวมเป็นกลุ่มเดียวกัน แต่เรียกว่า “**Thái-Táy ท้าย-ไต**”

ใน ๒ กลุ่มใหญ่นี้ กลุ่มไทขาว ไทดำ ยังมีอักษรของพวกเขาคนใช้อยู่ แต่ไทใต้ ไทหน่งไม่มีอักษรของตนเอง สมัยก่อนไทใต้ ไทหน่งใช้อักษรจีนดัดแปลงมาอ่านออกเป็นภาษาไทย เรียกว่า “**อักษรโนมไต**” คู่กับอักษรโนมเวียดของชาวเวียดนาม ปัจจุบันนี้ไทใต้ ไทหน่งใช้อักษรโรมันเขียนภาษาไทย โดยใช้อักษรวิธีแบบอักษรเวียดนาม เวลาอ่านจึงต้องนึกถึงวิธีอ่านของภาษาเวียดนาม ไม่ใช่อ่านแบบภาษาอังกฤษ

ระบบตัวเขียนของภาษาไทยในเวียดนามมีมากมายหลายแบบ หลายระบบเช่นไทขาวเขียนแตกต่างกับไทดำบ้าง และแม้แต่ไทขาวตามท้องถิ่นต่าง ๆ ก็เขียนต่างกันเล็กน้อย

ก่อนนี้ เราได้อ่านหนังสือที่มีอักษรไทในเวียดนาม แต่ผู้อ่านอาจไม่แน่ใจว่าผู้เขียนอักษรนั้นมีความรู้แค่ไหน และจะเป็นตัวแทนของชนชาติได้หรือ หนังสือบางเล่มก็ให้ชาวอพยพตามค่ายผู้อพยพเขียนให้ ความถูกต้องจึงเป็นปัญหา บทความนี้ใช้ลายมือเขียนของนักวิชาการชาวไทขาว ไทดำโดยกำเนิด หวังว่าจะยุติข้อสงสัยได้

อักษรไทในเวียดนามมีรูปแบบสันฐานค่อนข้างจำได้ยากสำหรับคนที่ชินกับอักษรไทยพยัญชนะมีเป็นคู่สูงและต่ำทุกตัว เช่นมี “**ก เสียงต่ำ**” มี “**ก เสียงสูง**” คู่กัน แล้วใช้

เครื่องหมายวรรณยุกต์แค่ ๒ อันคือไม้โท และไม้เอกเท่านั้น ไม่มีไม้ตรี ไม้จัตวา

พยัญชนะสะกดไม่เปลี่ยนรูป และไม่เขียนได้บรรทัดเช่นอักษรล้านนา และไม่เขียนบนบรรทัดเช่นอักษรไทเขิน ไทลื้อ ไทยอง ผู้ที่ศึกษาอักษรไทในเวียดนามจึงไม่ต้องจำตัวอักษร “ลครูป” ไม่ต้องจำ “หาง” ของพยัญชนะสะกดแบบอักษรล้านนา

อ ใ่างไรก็ดี อักษรไทในเวียดนามก็ยังยุ่งยากกว่าอักษรใหม่ของไทยได้คงในยุคนานซึ่งลดจำนวนเหลือ ๒๐ ตัวแล้วเพิ่มเครื่องหมายวรรณยุกต์ทดแทน (อ่านตำราเรียนอักษรไทได้คงของผู้เขียน) และเรียนยากกว่าอักษรไทใหญ่และกลุ่มไทในพม่า ซึ่งประยุกต์ลดจำนวนพยัญชนะแต่เพิ่มวรรณยุกต์เช่นเดียวกัน(อ่านตำราภาษาไทยใหญ่ของผู้เขียน)

ด้านสระ ไทในเวียดนามเขียนไม่ต่างกับไทยมากนัก สระ “อ ออ แอ เออ โอ โออู” เหมือนของไทยทุกประการ ที่อ่านผิดไปบ้างก็มี “๖” ซึ่งอ่านเป็น “เอือ” ไม่ใช่ “เอ” “~~เอ~~” อ่านเป็น “เอีย” ส่วนจะเขียน “เอ” ก็ต้องเพิ่มกากบาทบน “เอ” อีกเส้นหนึ่งคือ “๖” สระ ไทในเวียดนามก็เขียนเหมือนไทยคือตำแหน่งของสระไม่ผิดกับไทยเลยเช่น สระ “อา ออ” เขียนหลังพยัญชนะ ส่วน “แอ เอ เอือ” เขียนหน้าพยัญชนะ “อู” เขียนได้บรรทัด “อี ออ อำ เอีย อือ” เขียนบนบรรทัด “ใ” ไม้้วนซึ่งไทยเขียนแค่ ๒๐ คำนั้น ทางไทในเวียดนามมี ๓๓-๓๔ คำ เทียบกับ

ภาษาลาวมี ๓๐ คำตามประกาศของรัฐมนตรี ศึกษาธิการลาวในอดีต ฝ่ายไทยเราน่าจะพิจารณาเขียนคำที่ควรเขียนด้วย “ใ” ไม้้วน ตามเสียงไทเดิมในอดีตซึ่งมีมากกว่า ๒๐ คำ

พยัญชนะไทในเวียดนามรูปแบบเอาอย่างจากอักษรไทยเป็นส่วนมาก เพียงดัดแปลงให้อ่านเป็นภาษาไทยเท่านั้นตัว “ค ควาย ด เด็ก ต เต่า น หนู บ ใบไม้ ป ปลา ม ม้าว แหวน ห หีบ อ อ่าง” ล้วนใช้ของไทย ตัวอื่นถูกดัดแปลงแก้ไข อ่านเป็นเสียงอื่น เช่น

ณ เหมือน “ณ เณร” แต่ไทคำอ่านเป็น “คอเสียงต่ำ” ตรงกับ “ช ไช” ของไทย

ท เหมือน “ท ทหาร” แต่อ่านเป็น “กอ เสียงต่ำ” ตรงกับ “ก ไก่” ของไทย

ห คล้าย “हन” แต่เป็น “งอ เสียงต่ำ” ของไทดำ

น คล้าย “น หนู” หางยาวนิดหน่อย แต่เป็น “จอ เสียงต่ำ”

ณ เหมือน “ณ เณร” หางยาว กลายเป็น “ซอ เสียง สูง ของไทยดำ” ฯลฯ

มีข้อน่าสังเกตคือในปัจจุบันนี้ การติดต่อกับชาวเวียดนามอย่างใกล้ชิดทำให้เสียงพูดของคนไทในเวียดนามบางเสียงเปลี่ยนแปลงจากเสียงเดิมมาเป็นเสียงคล้ายเวียดนาม เช่น

เสียง “พ พาน” มักจะออกเสียงเป็น “ฟ ฟัน” แบบเวียดนาม

เสียง “ย ยักษ์” จะออกเสียงเป็น “/Z/”

ตามชาวเวียดนาม

ลำดับพยัญชนะไทในเวียดนามก็จัดตามแบบอักษรโรมันคือ "A, B, C" หรือตามลำดับของ "เอ บี ซี"

ดังได้กล่าวข้างบนนี้ พยัญชนะไทในเวียดนามมีเป็นคู่ คือตัวหนึ่งเสียงต่ำ อีกตัวหนึ่งเสียงสูง เช่น "กอ ไก่" มี "กอ เสียงสูง" อีกตัวหนึ่งคู่กันแล้วใช้วรรณยุกต์เพียง ๒ อันประกอบเป็นคำทุกเสียง

อักษรไทดำ ไทขาวคอมพิวเตอร์

ปัจจุบัน ในเวียดนามยังไม่มีแบบเรียนภาษาไทยไม่มีโรงพิมพ์พิมพ์อักษรไท ไม่ว่าด้วยตัวเรียงแบบเก่า หรือพิมพ์ด้วยคอมพิวเตอร์ ทางการยังมีความคิดให้เขียนภาษาไทยด้วยระบบอักษรเวียดนาม อักษรไทในเวียดนามจึงอยู่ในสภาพสูญหายได้ง่าย หากไม่มีความพยายามที่จะต่ออายุให้มัน ผู้เขียนทั้งสามจึงได้พยายามออกแบบตัวอักษรไทในเวียดนามเพื่อนำเข้าคอมพิวเตอร์ แต่ก็พบอุปสรรคหลายประการทั้งทางเทคนิคและทางปัจจัย แม้ว่ามีประสบการณ์แล้วก็ตาม (ผลงานการออกแบบอักษรล้านนาคอมพิวเตอร์ที่ใช้พิมพ์พจนานุกรมล้านนา-ไทยฉบับแม่ฟ้าหลวง)

ปัญหาของอักษรไทในเวียดนามคือมีแต่ตัวเขียนมือซึ่งมักจะลากหางให้ยาวตามใจชอบเช่นเดียวกับอักษรล้านนาโบราณ ถ้าหากแก้ไขเส้นตรงได้ตั้ง ลดความยาวของหางบ้าง ผู้อ่านอาจไม่ชินก็ได้ อย่างไรก็ตาม ฟอนต์อักษรไทแรก ๆ อาจถูกวิพากษ์วิจารณ์มาก แต่ต่อไปอาจมีแบบอื่น ๆ ตามมา ซึ่งอาจถูกใจชาวไทก็ได้ เพราะการออกแบบโปรแกรมคอมพิวเตอร์สมัยนี้ทำกันไม่ยาก

รายละเอียดของปัญหารูปแบบตัวอักษรก็มีบ้าง เช่นปัญหาการเริ่มต้นเขียนตัวอักษรจะเขียนเป็นวงกลมแบบไทย ๆ หรือเป็นขีดแหลมหรือขีดมน

๑๖ ๑๖ ๑๖

เส้นทุกตัวให้ตรงดิ่งจะได้หรือไม่

๑ ๑ ๑

หางควรจะได้ดิ่งหรือต้องเอียงและต้องยาวขนาดไหน

๕ ๕ ๕

อนาคตของอักษรไทในเวียดนามจึงขอฝากไว้กับผู้หวังดีต่อภาษาไทยทุกท่าน

แผนที่เมืองไทในเวียดนาม

เมืองไทในเวียดนามเหนือ

1.	เมือง ยี่	miang ⁴ loo ⁴	เมืองลอ	Văn Chấn
2.	เมือง ขี้	" soo ¹	เมืองซอ	Phong Thổ
3.	เมือง เคะน	" tak ²	เมืองเติก	Phù Yên
4.	เมือง ขว	" saang ¹	เมืองซาง	Mộc Châu
5.	เมือง วรด	" waa ⁶	เมืองวาด	Yên Châu
6.	เมือง ยี่น	" muak ⁶	เมืองมวก	Mai Sơn
7.	เมือง ยี่น	" laa ⁵	เมืองลา	So'n La
8.	เมือง ยี่น	" muay ³	เมืองม่วย	Thục Châu
9.	เมือง แยก	" theang ¹	เมืองแทง	Điện Biên Phủ
10.	เมือง ไร่	" lay ⁵	เมืองไล	Lai Châu
11.	เมือง นู	" tung ⁵	เมืองตุง	
12.	เมือง หนอง	" hwaang ⁴	เมืองฮวาง	
13.	เมือง นู	" tian ⁵	เมืองเตียง	
14.	เมือง ฝาง	" ciang ⁴ kheem ¹	ม.เจียงแคม	
15.	เมือง ฝาง	" cup ²	เมืองจูป	
16.	เมือง ฝาง	" ciang ² mi ¹	ม.เจียงมี	
	เมือง ฝาง	" nam ⁶	เมืองน้ำ	
	เมือง ฝาง	" piu ¹	เมืองปิว	
	เมือง ฝาง	" than ¹	เมืองทาน	Than Uyên
	เมือง ฝาง	" ma: ³	เมืองมา	
	เมือง ฝาง	" puu ⁴	เมืองปัว	
	เมือง ฝาง	" khuy ⁵	เมืองคอง	
	เมือง ฝาง	" kwa:i ⁴	เมืองกวาง	Tuần Giáo
	เมือง ฝาง	" wa ⁴	เมืองวา	
	เมือง ฝาง	" tee ⁴	เมืองแต	
	เมือง ฝาง	" ca: ⁵	เมืองจำ	
	เมือง ฝาง	" mo ¹	เมืองโม	
	เมือง ฝาง	" mun ⁴	เมืองมุน	Mai Châu

ท ทว: ¹	ฑ ทว: ⁴	ฒ ทว: ¹	ณ ทว: ⁴	น ทว: ¹	บ ทว: ⁴
ป คว: ¹	พ คว: ⁴	ผ คว: ¹	ฝ คว: ⁴	ย ทว: ¹	ง ทว: ⁴
ด ดว: ¹	ต ดว: ⁴	ถ ทว: ¹	ฑ ทว: ⁴	ฎ ทว: ¹	ช ทว: ⁴
ฒ ทว: ¹	ณ ทว: ⁴	บ ทว: ¹	ป ทว: ⁴	พ ทว: ¹	ผ ทว: ⁴
ฝ คว: ¹	ย คว: ⁴	ง คว: ¹	ม คว: ⁴	ร จว: ¹	ล จว: ⁴
ว จว: ¹	ข จว: ⁴	ฃ ทว: ¹	ง ทว: ⁴	ช ทว: ¹	ฅ ทว: ⁴
อ จว: ¹	ฮ จว: ⁴	อักษรไทดำ ลายมือดร. เก็มเกื่อง [Dr. Gaim Keung]			

✓	๑	๑	๑
๒	๒	๒	๒
๓	๓	๓	๓
๔	๔	๔	๔
๕	๕	๕	๕
๖	๖	๖	๖
๗	๗	๗	๗
๘	๘	๘	๘
๙	๙	๙	๙
๐	๐	๐	๐

สระไต่ดำ

ลายมือ
Dr. Cầm Cường

เปรียบเทียบอักษรไทดำ-ไทขาว (๑)

	ไทดำ	ไทขาว			
		ม.เต็ก	ม.ไล	ม.ซ่าง	ม.ซอ
1. Koo ¹	ก	ก	ก	ก	ก
2. Koo ⁴	ค	ค	ค	ค	ค
3. Khoo ¹	ข	ข	ข	ข	ข
4. Khoo ⁴	ช	ช	ช	ช	ช
5. hoo ¹	ฅ	ฅ	ฅ	ฅ	ฅ
6. hoo ⁴	จ	จ	จ	จ	จ
7. coo ¹	ฉ	ฉ	ฉ	ฉ	ฉ
8. coo ⁴	ซ	ซ	ซ	ซ	ซ
9. soo ¹	ซ	ซ	ซ	ซ	ซ

10. ငဘ် ⁴					
11. ဟ် ¹					
12. ဟ် ⁴					
13. ငဘ် ¹					
14. ငဘ် ⁴					
15. ငဘ် ¹					
16. ငဘ် ⁴					
17. ဟ် ¹					

18. thoo ⁴	ဟ	ဒ	ဃ	ဣ	ဥ
19. noo ¹	ဗု	ဗု	ဗု	ဗု	ဗု
20. noo ⁴	ဗ	ဗ	ဗ	ဗ	ဗ
21. boo ¹	ဗ	ဗ	ဗ	ဗ	ဗ
22. boo ⁴	မ	မ	မ	မ	မ
23. po ¹	ပ	ပ	ပ	ပ	ပ
24. po ⁴	မ	မ	မ	မ	မ
25. foo ¹	မ	မ	မ	မ	မ
26. foo ⁴	မ	မ	မ	မ	မ

27.ကဘ ¹	က	က	က	က	က
28.ကဘ ⁴	က	က	က	က	က
29.ဘဘ ¹	ဘ	ဘ	ဘ	ဘ	ဘ
30.ဘဘ ⁴	ဘ	ဘ	ဘ	ဘ	ဘ
31.လဘ ¹	လ	လ	လ	လ	လ
32.လဘ ⁴	လ	လ	လ	လ	လ
33.လဘ ¹	လ	လ	လ	လ	လ
34.လဘ ⁴	လ	လ	လ	လ	လ
35.လဘ ¹	လ	လ	လ	လ	လ

36. หว ⁴	หว	หว	หว	หว	หว
37. วว ¹	อ	อ	อ	อ	อ
38. วว ⁴	อ	อ	อ	อ	อ
คน		ค		ค	ค
1		ค		ค	ค
				ค	ค

[ลายมือ ดร. เก็ม เกียง และ ดร. หวาง เลื่อง]

อักษรไทดำ ลายมือดร.เก็มเก็อง (Dr. Căm Cu'ông)

ยั้ง	กิน	มี	เบียน	ตัง	เรียน	มี	มี
yet ⁶	kin ¹	mi: ⁴	bian ¹	tan ³	hian ⁴	mi: ⁴	mi ⁶
ทำ	กิน	มี	เดือน	ตั้ง	เรียน	มี	มี

ตอก	บง	ได	เอา	ไม้	บง	นั่น	ง่า	ตอก
tok ²	bɔŋ ²	dai ¹	aw ¹	may ⁶	bɔŋ ²	nan ⁶	yet ⁴	to ²
ถึง	ที่	ได	เอา	ไม้	ที่	นั่น	ง่า	ตอก

ออก	บง	ได	เอา	ไม้	บง	นั่น	ง่า	ข่า	หลาม
ɔk ²	bɔŋ ²	dai: ¹	aw ¹	may ⁶	bɔŋ ²	nan ⁶	yet ⁶	xaw ³	la:m ¹
ออก	ที่	ได	เอา	ไม้	ที่	นั่น	ทำ	ข่า	หลาม

ถาม	ทาง	ถาม	ผู้	เฒ่า
tha:m ¹	ta:ŋ ⁴	tha:m ¹	fu: ³	thaw ³
ถาม	ทาง	ถาม	ผู้	เฒ่า

หิว	ข่า	ถาม	ผู้	หึง
sɛp ²	xaw ³	tha:m ¹	fu: ³	sa:w ¹
หิว	ข่า	ถาม	ผู้	หึง

อักษรไทขาว ลายมือดร.หว่างเลื่อง (Dr. Hoàng L'oung)

ปี	น้อง	ตัก	รัง	น้ำ	ไม้	ขาด
pi: ²	noŋ ⁴	tat ⁴	lin ⁴	nam ⁴	baw ¹	khat ⁵
พี่	น้อง	ตัก	รัง	น้ำ	ไม้	ขาด

ราก	คน	ยาว	ราก	ไม้	สั้น
ha:k ²	kan ⁴	hi: ⁴	ha:k ²	may ⁴	ten ⁵
ราก	คน	ยาว	ราก	ไม้	สั้น

เด็ก	เล็ก	ไม้	รู้	หนาว
niŋ ⁴	noy ³	baw ¹	hu: ³	na:w ¹
เด็ก	เล็ก	ไม้	รู้	หนาว

สาว	๑	ไม้	รู้	เหน้อย
luk ³	saw ¹	baw ¹	hu: ³	niay ³
สาว	๑	ไม้	รู้	เหน้อย

ปาก	พูด	หวาน	ใน	ท้อง	มี	ขน
sop ⁴	noy ⁴	noy ⁴	kuang ³	toŋ ³	mi: ⁴	khon ¹
ปาก	พูด	หวาน	ใน	ท้อง	มี	ขน

ไป	ไกล	จริง	รู้	ทาง	ยาว
pay ²	dak ⁴	caŋ ¹	hu: ⁴	taŋ ⁴	ya:w ⁴
ไป	ไกล	จริง	รู้	ทาง	ยาว